

РОЗВИТОК СВІТОВОГО ТРЕТИННОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ

The thesis highlights the relationship between sectoral structure and stages of economic development on the basis of civilizational and formational approaches. Sectoral structure through horizontal and vertical is analyzed development as well as through the "whole" and "function" models.

Сучасний етап розвитку світової економіки отримав назву постіндустріального через зростаючу роль у ньому третинного сектору економіки (сфери послуг). Узагальнюючи світову типологію що розроблена СОТ, МВФ, Світовим банком, можна підсумувати, що вони включають послуги: технічного та наукового характеру (комп'ютерні та ІТ-послуги, проведення досліджень та розробок, інженерні послуги); адміністративного та управлінського характеру (менеджмент та адміністрування, підбір кадрів та управління персоналом, консультування бізнесу з юридичних питань та питань обліку, дослідження ринку, реклама); пов'язані з орендою та обслуговуванням майна підприємства (лізинг), усуненням екологічних наслідків роботи підприємства (усунення шкідливого впливу компонентів виробничого процесу).

За даними ЮНКТАД, обсяг світової торгівлі послугами в 2017 р. становив понад 5,4 трлн. дол. США, при цьому частка послуг у світовому ВВП становить 69% [1]. Лідерами в експорті послуг є високорозвинені із загальним обсягом на суму 3,6 трлн. дол. США, країни, що розвиваються, – 1,6 трлн. дол. США, решту – перехідні економіки. Найбільше експорту послуг припадає на США (781 млрд. дол., або 15% світового експорту) та країни ЄС (17% світового експорту). Серед країн, що розвиваються, найбільша роль належить Китаю, Індії, Сінгапуру, Гонконгу та Республіці Корея (15% світового ринку). Видова структура експорту представлена наступним чином: перше місце – ділові послуги (1,2 трлн. дол. США на рік), друге – транспортні послуги (760 млрд. дол.), третє – туристичні послуги (573 млрд. дол.). Обсяг світового експорту інформаційно-комунікаційних та комп'ютерних послуг у 2017 р. становив 527 млрд. дол. США (близько 10% загального експорту послуг). За період 2007-2017 рр. обсяги торгівлі зросли майже вдвічі (порівняно з 283 млрд. дол. США в 2007 р.). Якщо в 2007 р. світовим лідером з експорту таких послуг була Індія, то в 2017 р. вона займає другу позицію після Ірландії, а загалом країни ЄС експортують 289 млрд. інформаційно-комунікаційних та комп'ютерних послуг, або 55% усього світового експорту. Очевидним є укріплення позицій Китаю як світового лідера: з десятої позиції у списку провідних експортерів у 2007 р. країна перемістилася на п'яту в 2017 р. та експортувала послуг на 27,7 млрд. дол. США [2]. За період 2010–2017 рр. частка Північної Америки та Європи у світовому експорті телекомунікаційних, комп'ютерних та інформаційних послуг зменшилася на 4,1 в. п. Основними імпортерами послуг є США, Швейцарія, Японія, Сінгапур, Китай та Російська Федерація. У структурі світового експорту телекомунікаційних, комп'ютерних та інформаційних технологій майже 72% припадає на комп'ютерні послуги, 23% – на телекомунікаційні та 5,3% – на інформаційні. Зростання світового ринку інжинірингових послуг пов'язують зі зростаючою спеціалізацією виробництва, активною діяльністю ТНК. Майже 95% експорту інжинірингових послуг припадає на фірми з високорозвинених країн, тоді як основними імпортерами інжинірингових послуг виступають країни, що розвиваються (80% світового імпорту). Найбільшими ринками інжинірингових послуг у розвинених країнах є азійсько-тихоокеанський (53% експорту інжинірингових послуг) та європейський (38,2%) [3]. Динамічно розвивається ринок послуг із наукових розробок та досліджень. Традиційно провідні позиції належать розвинутим країнам (92% світового експорту), зокрема країнам Європи (лідери – Німеччина, Франція, Нідерланди) та США (25% усього світового експорту), Японії (5% світового експорту). ЮНКТАД наводить статистику щодо торгівлі в розрізі розвинутих економік, перехідних економік та країн, що розвиваються. Найбільш швидкими темпами розвивається експорт таких послуг із країн, що розвиваються (експорт зріс з 6740 млн. дол. у 2012 р. до 9210 млн. дол. у 2016 р.), тоді як перехідні економіки, до яких, за статистикою ЮНКТАД, належать країни СНД, скоротили експорт таких послуг майже на третину [4]. Не менш активно розвивається й ринок рекламних послуг. За прогнозами, у 2018 р. сукупний обсяг наданих рекламних послуг становитиме 558 млрд. дол. США, з них більше половини надаватиметься на ринках США та Китаю [5], при цьому зростатиме роль нових рекламних послуг, здебільшого цифрової реклами, а доходи провідних компаній, що надають послуги цифрової реклами, таких як Google, Facebook, Alibaba, надалі зростатимуть.

Проведене дослідження виявило актуальні зміни та тенденції на світовому ринку послуг: міжнародна торгівля послугами надалі зростає, розширюються існуючі види та з'являються нові. Однак тоді як країни, що розвиваються (Африки та Латинської Америки), нарощують зовнішній експорт послуг за рахунок транспорту та туризму, то розвинені країни (США та країни Західної Європи), активізують свої позиції країни Азії.

Список використаних джерел:

1. UNCTAD handbook in statistics. Total trade in services 2017. URL: <http://stats.unctad.org/handbook/Services/Total.html>.
2. International Trade and Market Access Data. World Trade Organization. URL: [https://www.wto.org/english/res_e/statis_e/statis_bis_e.htm?solution=WTO&path=/Dashboards/MAPS&file=Map.wcdf&bookmarkState=%7b"impl":%7b"client",%7b"params":%7b"lan gParam":%7b"en"%7d%7d](https://www.wto.org/english/res_e/statis_e/statis_bis_e.htm?solution=WTO&path=/Dashboards/MAPS&file=Map.wcdf&bookmarkState=%7b)
3. Кондратюк А.А., Манаєнко І.М. Розвиток міжнародного інжинірингу: світові тенденції та вітчизняні реалії. Актуальні проблеми економіки та управління. 2017. № 11. URL: <http://ape.fmm.kpi.ua/article/viewFile/102775/97854>.

4. Exports and imports by service-category and by trade-partner, 2005-2017.
UNCTAD.URL:<http://unctadstat.unctad.org/wds/TableViewer/tableView.aspx?ReportId=135718>

5. Advertising spending in the world's largest ad markets in 2017 (in billion U.S. dollars). URL: <https://www.statista.com/statistics/273736/advertising-expenditure-in-the-worlds-largest-ad-markets/>.